קכח: מפנין פרק שמונה עשר שבת

בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה. תימה לימא מפני שהוא מאכל לכלבים וי"ל דכרבי יהודה אתיא ואינו מסרים כפירוש הקונטרס אלא מזי ליה וכל מידי דמזי ליה לאינס לא מקלה לכלבים אבל מפני שהוא מאכל לחיה מותר לטלטלו דכל ישראל בני מלכים הם ורב חסדא דלא שרי בשר תפל מהאי טעמא לית ליה כל ישראל בני מלכים:

אין עוקרין בהמה חיה ועוף. לספרים דגרסי רש"י הן ברייתא פליגא אקמייתא בתרתי דדייקינן הא דדיי מדדינן אפילו ברש"י ולעיל קתני דווקא בחצר ותו סיפא דמוקמת לתרגגולת דאין מדדין ברש"י ולעיל קתני דאפי' בחצר לא ולספרים דגרסי אין עוקרין בהמה חיה ועוף בחצר אסור: **קמ"ל** איתובי מיתבא דעתה. אע"ג דנפרק בתרא דיומא (דף פג.) אמר חולה אין מאכילין אותו ביום"כ אלא ע"פ מומחה והכא (ה) שרינא משום יתובי דעתא היינו שיותר יכולה היולדת להסתכן על ידי פחד שתפחד שמא אין עושין יפה מה שהיא צריכה ממה שיסתכן החולה בדעב: רבא

בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה מים מגולין מפני שהן ראויין לחתול רשב"ג אומר כל עצמן אסור לשהותן מפני הסכנה: מתני' (ו)[a]כופין את הסל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתכנס מדדין עגלין וסייחין (ז) (ח) אשה מדדה את בנה אמר רבי יהודה [b]אימתי בזמן שהוא נוטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב בהמה שנפלה לאמת המים מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה מיתבי: [c]בהמה שנפלה לאמת המים עושה לה פרנסה במקומה בשביל שלא תמות פרנסה אין כרים וכסתות לא לא קשיא [d]הא דאפשר בפרנסה הא דאי אפשר בפרנסה אפשר בפרנסה אין ואי לא מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה והא [e]קא מבטל כלי מהיכנו דרבנן [f]צער בעלי חיים דאורייתא ואתי דאורייתא ודחי דרבנן: [g]תרנגולת שברחה וכו': דוחין אין מדדין לא תנינא להא דת"ר [h]מדדין בהמה חיה ועוף בחצר אבל לא את התרנגולת תרנגולת מאי טעמא לא אמר אביי משום דמקפיא נפשה תני חדא מדדין בהמה וחיה ועוף בחצר אבל לא ברה"ר והאשה מדדה את בנה [i]ברה"ר ואצ"ל בחצר ותניא אידך אין עוקרין בהמה וחיה ועוף בחצר אבל דוחין בהן שיכנסו הא גופא קשיא אמרת אין עוקרין אבל דדויי מדדינן (ט) הדר אמרת דוחין אין מדדין לא אמר אביי סיפא אתאן לתרנגולת אמר אביי [j]האי מאן דשחיט תרנגולת לכבשינהו לכרעיה בארעא אי נמי נידל להו מידל דדילמא מנה להו לטופריה בארעא ועקר להו לסימנים: **מתני'** [k]אין מילדין את הבהמה ביום טוב אבל מסעדין ומילדין את האשה בשבת וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת וקושרין את הטיבור רבי יוסי אומר [l]אף חותכין [m]וכל צרכי מילה עושין בשבת: **גמ'** כיצד מסעדין רב יהודה אמר אוחז את הולד שלא יפול לארץ רב נחמן אמר דוחק בבשר כדי שיצא הולד תניא כוותיה דרב יהודה [n]כיצד מסעדין אוחזין את הולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד לתוך פיו כדי שינק אמר רשב"ג [o]מרחמין היינו על בהמה טהורה ביו"ט היכי עביד אמר אביי מביא בול של מלח ומניח לה בתוך הרחם כדי שתזכור צערה ותרחם עליו ומזלפין מי שליא על גבי ולד כדי שתריח ריחו ותרחם עליו ודוקא טהורה אבל טמאה לא מ"ט טמאה לא מרחקא ולדא ואי מרחקא ולדא לא מקרבא: [p]מילדין את האשה וכו': מכדי תנא ליה מילדין את האשה וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת לאתויי מאי לאתויי הא דתנו רבנן [q]אם היתה צריכה לנר חבירתה מדלקת לה את הנר ואם היתה צריכה לשמן חבירתה מביאה לה שמן ביד ואם אינו ספק ביד מביאה בשערה ואם אינו ספק בשערה מביאה לה בכלי אמר מר אם היתה צריכה לנר חבירתה מדלקת לה את הנר פשיטא [r]לא צריכא בסומא מהו דתימא כיון דלא חזיא אסור קא משמע לן איתובי מיתבא דעתה סברא אי איכא מידי חזיא חבירתא ועבדה לי: אם היתה צריכה לשמן וכו': [s]תיפוק ליה משום סחיטה רבה ורב יוסף דאמרי תרוויהו אין סחיטה בשיער רב אשי אמר אפי' תימא יש סחיטה בשיער מביאה לה בכלי דרך שערה [t]דכמה דאפשר לשנויי משנינן אמר רב יהודה אמר שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני [u]בין לא אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת נסתם הקבר בין אמרה צריכה

השליא נמיס: **לא מרחקה.** אין דרכה לרחק: **מביאה לה שמן.** דרך רה"ר: **כיד.** נכפה ולא בכלי דכמה דאפשר משנינן: **כשערה.** סכה שערה שמן וכשנאה אלנה מקנחתו ואין כאן חילול שבת כיון שאין דרך הוצאה בכך: **פשיטא.** דהא פקוח נפש דוחה שבת: **תיפוק ליה משום סחיטה.** למה לא הביאה לה בכלי שלא תחלל שבת בהוצאה הכא נמי הא קמחללה בסחיטה: **אין סחיטה בשיער.** שהוא קשה ואין נולע: **דרך שערה.** כורכת הכלי בראשה בשערה: **מיס.** יולדת: **קבר.** בית הרחם: לריכה

כשר תפוח. מסריח: **לחתול.** לא מזיק ליה אלא דמשם שלף הנחשים היא אוכלת: **מפני הסכנה.** שמא ישתה אדם מהם: **מתני' כופין** [a]**על פני האפרוחים.** אשמעינן דכלי מיטל לדבר אחיר מיטל בשבת וכרבי יצחק מסני לה [b]בפ"ג בגריך לאמקומו: **שברחה.** מן הבית: **דוחין.** בידים: **מדדין עגלים.** אוחזו בגלאלו ובגלדין וגולרו ומסייעו (ג) ומנענע לו ברגליו: **אשה מדדה את בנה.** אוחזתו בזרועותיו מאחוריו ומסייעתו והוא מניע רגליו והולך: **שנוטל אחת ומניח אחת.** שהתינוק מניע את רגליו כשמניח אחת מגביה אחת: **אבל גורר אסור.** מפני שנשאתו: **גמ'** ומי לא. כגון שהמיס עמוקין: **והא קמבטל כלי מהיכנו.** דמשהייתם תמתיה אין יכול לטלטלן דדומה לסותר בנין (ד) מדרבנן: **צער בעלי חיים דאורייתא.** שנאמר עזוב תעזוב עמו (ה) ואיכא מאן דדרים טעמא דקרא משום צער בעלי חיים באלו מלאות (כ"מ דף לב:): **מדדין לא.** שלא יהא אוחזה בגפיה ורגליה נוגעין לארץ ומוליכה: **דמקפיא נפשה.** מגבהת עצמה מן הארץ ומגלא זה מטלטל אבל אוחזים כשאוחזין בגפיהן הן מהלכין ברגליהן. ומיהו ברה"ר לא משום שמא יגביה מן הארץ ומגלא טוטפת כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן בהמלגיע (לעיל דף לד.) גבי המוליא מיס ועוף בין חיין בין שחוטין חייב. והאשה מדדה את בנה אפילו ברה"ר דלא נמי מגביה ליה מי טוטפת את עצמו דהכי מוקמינן התם דבאדם מודו רבנן לרבי נתן: **מקפיא.** כגון אקפי ידייכו דמגיגה (דף טז:): **אין עוקרין.** רגליה לגמרי מן הארץ דמוקמה היא לטלטלה: **דדויי מדדינן.** אוחזה בשני לדייה בידו ומדדה ויהוה טלטול טפי מדחייה שדחפה מאחריה: **סיפא.** דקתני דוחין אבל לא מדדין: **אאתאן לתרנגולת.** עופות: **לכבשינהו לכרעיה בארעא.** כדי שיתכפלו ולא יוכל להתחזק עליהן: **אי נמי לידלינהו.** יגביהו שלא יהו רגליו נוגעות לארץ: **מתני' מסעדין.** מפרש בגמרא: **חכמה.** מילדת: **אין מילדין את הבהמה ביום טוב.** דאיכא טרחא יתירה: **אבל מסעדין.** אותה כי"ט: **ומיילדין אשה בשבת.** אין צריך לומר שמסעדין וכל שכן ביום טוב: **וקושרין העיבור.** של ולד שהוא אריך שאם לא יתקשר ויכרך בשום דבר יצאו מעיו אם יגביהו התינוק: **גמ' דוחק.** בנשר של בהמה לפנים שיהא הולד בולע לתוך: **ונופח לו בחוטמו.** שנאריכו שתומין לו בריריו: **ונותן דד.** של אמו בתוך פיו: **מרחמין.** מלהכניס את ולדה עליה: **בול של מלח.** מלא אגרוף דכייב לה וחוכרת לצער לידה ומרחמה את הולד אם לתקנתו: **מי שליא.** שורין את

[a] (לעיל מג.). [b] (מוסגרת בגמרא). [c] (מוסגרת בגמרא). [d] (לעיל מג. וש"נ ועי"ש תוספות ד"ה דמגבגל). [e] (כ"מ לב:). [f] (בפ"ש ח"ח סימן ש"ל סעיף ז פסק הלכתא כרבי יוסי וכן דעת הרמב"ם). [g] לקמן קלב. [h] (תוספ' פע"ז). [i] (לעיל קיח: לקמן קמח. ביצה ל.). [j] ס"ח בין אמרה אינו צריכה. [k] (ע"ל לעיל כפ"ש מג:). [l] (שמות כג).

הגהות הב"ח

(א) בשבת ואשה מדדה: (ב) נמ' והדר אמרת: (ג) רש"ל ד"ה מדדין וכו' ומסייעו לילך ומנענע: (ד) ד"ה יש קל מכטל וכו' לפחות מין מבטל כלי מהיכנו מדרבנן צער בעלי חיים: (ה) תוס' ד"ה קמ"ל וכו' והכא שרינן משום וכו' היינו לפי שיותר:

גליון הש"ס

גמרא תיפוק ליה משום סחיטה. עיין לקמן דף קמה ע"א תוספות ד"ה בכשיר:

רבינו חננאל

בשר תפוח מפני הוא מאכל לחיה, וזו היא דתניא כוותיה דרב הונא, מים מגולין מפני שהן ראויין לחתול. ומתניאתא אילין דהילכתא איגון דליבא דפליג, ואליבא דביה נשנו חתנן ב"ה אומרים מגביהין מעל השלחן עצבות וכליפין. כיפין את הסל לפני האפרוחים שיעלו וישרדו. בהמה שנפלה לאמת המים אם אפשר לה בפרנסה עושין לה פרנסה במקומה, ואם אי אפשר לה בפרנסה מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלה עלתה, ואף על גב דמבטל כלי מהיכנו, מדרבנן היא וצער ב"ח דאורייתא, ואתיא דאורייתא דחיא דרבנן. תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתיכנס, אבל אין מדדין אפילו בחצר אבל אם היה מדדי משאר בהמה חיה ועוף מדדין בחצר אבל לא ברה"ר, תרנגולת אפילו בחצר לא אלא אסור לדדויים אפילו בחצר. האשה מדדה את בנה ברה"ר וכ"ש בחצר. והא דאמר ר' יהודה אימתי בזמן שנוטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור, (היינו) ברה"ר בלבד, שאם נוטל התינוק רגלו אחת ינשון על רגלו האחרת נמצא כמהלך. אבל אם אינו נשון על רגליו אלא כשמדחיהו גורר רגליו נמצאת נושאתו ברה"ר ואסור. אבל בחצר מותר לטלטלו לישאת אותו, והא דאמר אביי מאן דשחיט תרנגולת ליכבשינהו לכרעיה בארעא. אי נמי תילדינהו דילמא מנה להן לטופרהא בארעא ועקרה להו לסימנים. הילכתא היא. מתני' אין מילדין את הבהמה ביו"ט אבל מסעדין. כיצד מסעדין. אוחז בולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן דד לתוך פיו כדי שינק. (ומרחמין) ומלחמין)

מסורת הש"ס

(ו) ס"ח ברה"ר. (ז) (תוספתא פע"ז). (ח) (לעיל מג. וש"נ ועי"ש תוספות ד"ה דמגבגל). (ט) (כ"מ לב:). (י) (בפ"ש ח"ח סימן ש"ל סעיף ז פסק הלכתא כרבי יוסי וכן דעת הרמב"ם). (יא) לקמן קלב. (יב) (תוספ' פע"ז). (יג) (לעיל קיח: לקמן קמח. ביצה ל.). (יד) ס"ח בין אמרה אינו צריכה. (טו) (ע"ל לעיל כפ"ש מג:). (טז) (שמות כג).

עין משפט נר מצוה

בג א מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה כה סמג לאין סה טוש"ע ח"ח סימן שח סעיף לט:
בד ב מיי' פ"ח שם הלכה יט סמג שם טוש"ע שם סעיף חח:
בה ג מיי' פכ"ח שם הלכה כו וסמג שם טוש"ע ח"ח סימן שח סעיף יט:
בו ד מיי' פי"ג מהלכות דולה ומציל ה"ב הלכה יג סמג עשין פ פח ולאין קסט טוש"ע ח"מ סימן ערב סעיף ט נסע"ה:
בז ה ו מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה כו סמג לאין סה טוש"ע ח"ח סי' שח סעיף מ:
בח ז שם סעיף חח:
בט ח (מיי' פ"ג מהל' אישות הל' יח) סמג עשין פג טוש"ע י"ד סי' כד סעיף ב (וכתב אלפס מילין ס"ג דף רפא):
ל ט י מיי' פ"ד מהל' יו"ט הלכה טז סמג לאין עה טוש"ע ח"ח סימן שלג סעיף ג:
לא כ מיי' שם טוש"ע שם ס"ד:
לב ל מ נ מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה יא סמג לאין סה טוש"ע ח"ח סי' שלד סעיף ג:

מוסף רש"י

והא קא מבטל כלי מהיכנו. סתים מוקן תתילה לטלטלו ועכשיו עומדו מוקנה (לעיל מג.) דשוב לא יעלה מסס ומסי לעוקר (לקמן קיז:).

רב נסים גאון

צער בעלי חיים דאורייתא. מה שאסר הקב"ה (שמות כג) כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו. ואמרו בבבא מציעא בפרק אלו מציאות (דף לב) מצוה מן התורה לפרוק. דקבבר תנא דידן צער בעלי חיים דאורייתא, ורבי יוסי הגלילי סבר צער בעלי חיים דרבנן. וסבר (אביי) (רב יהודה) בכאן בתנא קמא דצער בעלי חיים דאורייתא. וביטול כלי מהיכנו דרבנן. משכחת לה בפרק בירה (ע"ל יב וכו) דתנן אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן. ואמר רב חסדא אין נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל בראשה בו. ופרש רב יוסף טעמא בכך ואמר היינו טעמא דרב חסדא דקא מבטל כלי מהיכנו. דהא מרבנן הוא.

סליק פרק בפנין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com